

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ, ЯК ВАЖЛИВОГО ІНСТРУМЕНТУ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.

«Освіта має готувати до життя, а
не лише до іспитів»

Джон Дьюї

Одеський ліцей «Приморський»
Наталія ШУЛІКА, вчитель історії та
правознавства

Правова компетентність — це інтегрована здатність учня:

1

знати основи права

2

розуміти механізми захисту прав

3

застосовувати правові норми в реальних ситуаціях

4

аргументувати власну правову позицію

5

нести відповідальність за власні рішення

Структура правової компетентності:

Когнітивний компонент —
знання законів, понять, норм

Діяльнісний —
уміння аналізувати правові ситуації

Ціннісний —
повага до права, закону, прав людини

Комунікативний —
вміння дискутувати, відстоювати позицію.

Кейс-метод (або метод конкретних ситуацій) — це техніка навчання, яка полягає у аналізі реальних або змодельованих ситуацій (кейсів) для розвитку критичного мислення, навичок вирішення проблем та прийняття рішень.

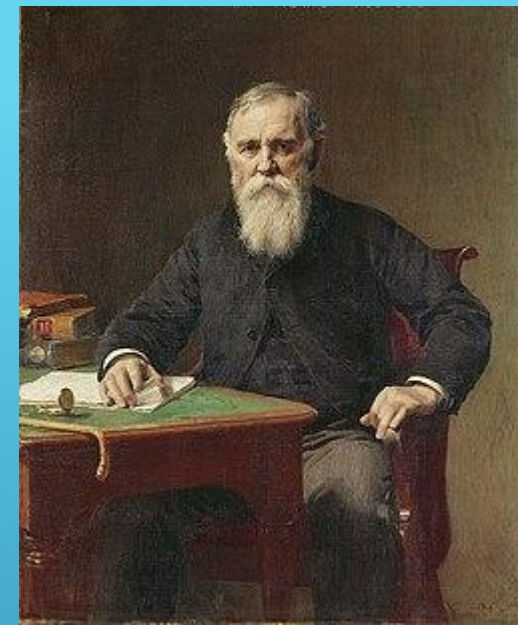

проблемність

наближеність до реального життя

розвиток критичного мислення

відсутність єдиного «правильного» рішення

*Christopher
Columbus Langdell*

1. Навчальні кейси

Це спеціально сконструйовані ситуації, які:

- відповідають віковим та психологічним особливостям учнів;
- не перевантажені юридичною термінологією;
- спрямовані на засвоєння базових правових понять.

Найчастіше використовуються на початковому етапі вивчення теми

Ситуація:

Учень знайшов у шкільному коридорі чужий телефон і вирішив залишити його собі.

Запитання для учнів:

- Які правила поведінки слід було дотриматися?
- Чи має учень право залишити знайдену річ?
- Як слід правильно вчинити в цій ситуації?

Ситуація:

Учениця 9 класу працює після школи в кав'ярні без укладеного трудового договору.

Запитання для аналізу:

- Чи дозволено працювати неповнолітнім?
- Які особливості праці осіб віком 14–16 років?
- Які ризики виникають без офіційного оформлення?

Ситуація:

Учня не допустили до уроку через відсутність змінного взуття.

Запитання для аналізу:

- Чи порушено право на освіту?
- Які вимоги можуть встановлюватися правилами школи?
- Як знайти баланс між правами й обов'язками?

2. Практичні кейси

- ґрунтуються на реальних або типових **життєвих ситуаціях**, з якими учні можуть зіткнутися у повсякденному житті.

Використовуються переважно у 8–11 класах.

Ситуація:

Дідусь помер, залишивши заповіт, у якому його будинок заповідав лише онучці Анні. Її брат, Богдан, вважає, що також має право на спадщину, адже він теж є законним спадкоємцем першої черги. Батьки дітей не змогли домовитися мирно, тому вони звернулися до нотаріуса.

Питання для обговорення:

Чи є Богдан спадкоємцем першої черги?

Чи має Богдан право оскаржити заповіт?

3. Проблемні кейси

Конфлікт прав і обов'язків

- зіткнення прав різних осіб;
- відсутність однозначної відповіді;
- розвиток дискусії та аргументації.

Ситуація:

Олена орендує квартиру у приватного власника без письмового договору. Після трьох місяців власник повідомляє, що виселяє Олену, оскільки вона нібито порушив правила користування квартирою. Дівчина стверджує, що сплачувала орендну плату та не порушувала правил.

Проблемне питання:

Хто має право на користування квартирою?

Чи можна захистити права Олени без письмового договору? Які права та обов'язки сторін у такій ситуації?

4. Судові кейси

Аналіз і рольові ігри

- моделювання судового процесу;
- аналіз реальних справ;
- чітка структура та ролі

Приклади тем:

Трудове право: Звільнення працівника без підстав, невиплата зарплати.

Цивільне право: Пошкодження майна, порушення авторських прав.

Кримінальне право: Моделювання обставин крадіжки, дрібного хуліганства.

Сімейне право: Поділ майна при розлученні.

Учні бачать, як теорія працює на практиці.

Розвиває інформаційну, логічну та комунікативну компетенції.

Ігровий формат підвищує мотивацію.

Допомагає усвідомити роль суду та важливість дотримання законів.

Робота з кейсами

Мету й завдання кейсу слід формулювати чітко

Сюжетна складова		Інформаційна складова	Методична складова
Опис обставин, за яких ситуація набула розвитку	Можуть тісно переплітатись чи бути відносно незалежними	Інформація, зокрема й аудіо-, відеоформати, щоби сприяти кращому розумінню ситуації	Вказівки щодо викладення інформації (для вчителя) та завдання (для учнів)

Основною відмінністю кейсу від звичайного завдання є наявність кількох варіантів розв'язку та альтернативних шляхів, що до нього ведуть. Під час вирішення таких завдань учні вчаться використовувати теоретичні знання та набувають практичні навички.

1

Тема уроку:
Неповнолітні і трудові відносини. Права та гарантії.

Мета:

- сформувати уявлення про особливості праці неповнолітніх;
- ознайомити з трудовими правами та обмеженнями;
- розвивати вміння аналізувати життєві правові ситуації.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу з елементами кейс-методу.

I. Організаційний момент (1 хв.)

II. Мотивація навчальної діяльності (кейс) (5 хв) **Навчальний кейс** «Літній підробіток»: учень 9 класу влітку працював у кав'ярні по 10 годин на день без договору. Зарплату виплатили не повністю.

III. Вивчення нового матеріалу (15 хв)

- Мінімальний вік для праці
- Тривалість робочого часу
- Заборонені види робіт
- Необхідність трудового договору
- Гарантії та пільги

IV. Закріплення (кейс у групах) (10 хв)

Учні в групах доповнюють таблицю:
«Було порушено / Не було порушено / Як діяти правильно»

V. Рефлексія (3 хв)

2

Тема: Особливості
трудового
договору з
неповнолітніми

Тип уроку: урок
формування
практичних умінь.

I. Актуалізація знань (3 хв)
Фронтальне опитування

*III. Представлення
результатів (7 хв)*
Кожна група коротко
презентує висновки

*IV. Узагальнення
(3 хв)*

*II. Основна частина (кейс як основний
метод) (20 хв)* **Практичний кейс**
«Робота без договору»

Ситуація: 16-річна учениця працює
продавцем у магазині без письмового
договору. Її змусили працювати у
вихідні та в нічні зміни.

Ст. 24, 26, 51, 188,
190, 191, 193-195, 198

КОДЕКС ЗАКОНІВ
ПРО ПРАЦЮ
УКРАЇНИ

Кейс-метод перетворює правові знання на інструмент відповідальної громадянської поведінки.

Кейс-метод є одним з найефективніших інструментів у навчальному процесі завдяки його численним перевагам:

1. Практична орієнтація.

2. Розвиток аналітичних навичок.

3. Залучення до обговорення.

4. Підвищення критичного мислення.

5. Розвиток проблемно-орієнтованого підходу.

6. Мотивація до навчання.

7. Розвиток навичок управління часом і ресурсом.